

Stanovisko

Subkomisie pre bioetiku Teologickej komisie Konferencie biskupov Slovenska k niektorým etickým aspektom povinného očkovania

Subkomisia pre bioetiku Teologickej komisie Konferencie biskupov Slovenska sa na svojom zasadnutí dňa 26. 10. 2013 opätovne zaoberala etickými otázkami spojenými so zachovaním systému povinného očkovania na Slovensku. Dôvodom boli početné otázky veriacich rodičov a iných osôb nesúcich zodpovednosť za starostlivosť o deti a za ich výchovu, ktorým niektoré osoby alebo mimovládne organizácie pôsobiace v slovenskom verejnom a internetovom priestore predkladajú rozličné pomýlené či deformované „informácie“ týkajúce sa povinného očkovania detí a povinného preočkovania mládeže a dospelých. Pritom sa nezriedka odvolávajú aj na výroky Učiteľského úradu Katolíckej cirkvi, pápežov či Pápežskej akadémie za život, pričom však tieto vyjadrenia svojvoľne prekrucujú alebo nesprávne vysvetľujú. Subkomisia pre bioetiku sa preto cítila povinná zaujať toto stručné stanovisko aspoň k tým etickým aspektom povinného očkovania, ktoré majú v súčasnosti najzávažnejší praktický dosah na oblasť zdravotnej starostlivosti, a tým na život a zdravie detí, mládeže i celej spoločnosti.

1. Subkomisia chce zdôrazniť, že vhodnosť konkrétnych druhov povinného očkovania, očkovacích látok, povinného očkovacieho kalendára, posúdenia medicínskeho a verejno-zdravotníckeho prínosu daného očkovania vo vzťahu k jeho možným rizikám a nežiaducim účinkom vo všeobecnosti, ako aj vo vzťahu ku konkrétnemu dieťaťu, je výsostne odbornou, medicínskou a epidemiologickou záležitosťou. V tejto súvislosti Subkomisia chce povzbudiť i náležite oceniť zodpovednú prácu a kvalifikovaný prístup lekárov, osobitne pediatrov, lekárov pre dospelosť a ďalších odborníkov, ktorí zabezpečujú potrebné odborné a rozhodovacie činnosti pri zabezpečení prípravy a kontinuálnej realizácie povinného očkovacieho programu, a to v potrebnej spolupráci a pod dohľadom príslušných vedeckých, odborných a regulačných štátnych inštitúcií. Výsledky tohto programu, dosiahnuté na Slovensku v priebehu uplynulých desaťročí, osobitne v období po druhej svetovej vojne až po naše časy, sú právom považované za jeden z najväčších úspechov našej medicíny a organizácie zdravotnej starostlivosti, a to aj v medzinárodnom meradle a porovnaní.
2. Nikto nemá právo zodpovedne prijatý a vedecky podložený odborný úsudok našich lekárov a iných zdravotníkov, odborníkov vo veci povinného očkovania, bezdôvodne či ľahkovážne spochybňovať alebo popierať. Ohrozoval by tým neprípustným spôsobom zdravie, ba i život nevinných, osobitne detí a zdravotne postihnutých alebo oslabených osôb. Subkomisia zároveň vyzýva a žiada lekárov a ďalších odborníkov zúčastnených na príprave a realizácii povinného očkovacieho programu na Slovensku, aby naďalej k tejto svojej práci pristupovali s najvyššou mierou zodpovednosti, odbornej kvalifikovanosti, ako aj s potrebným rešpektovaním etických noriem a mravného rozlišovania.

3. Vo vzťahu k riadne schválenému povinnému očkovacímu programu majú rodičia voči svojim deťom závažnú morálnu povinnosť im účasť na tomto programe zabezpečiť, a to s ohľadom na ochranu ich zdravia a života. Zároveň tým prispievajú aj k spoločnému dobru celej spoločnosti, na ktorom však majú sami rodičia, ako aj ich deti priamy podiel. Okrem toho poskytujú ochranu aj tým deťom a iným osobám, ktoré nemohli byť z medicínskych alebo časových dôvodov zaočkované. Táto povinnosť je vzhľadom na medicínske a epidemiologické dôvody natoľko závažná, že zo strany zodpovedných štátnych inštitúcií oprávňuje – v záujme dosiahnutia spoločného dobra a s potrebným rešpektovaním dôstojnosti a skutočného dobra každého jednotlivca – vyžadovať plnenie tejto povinnosti aj všeobecne záväznými právnymi predpismi a nariadeniami, vrátane primeraných sankcií, aby sa dosiahlo ich naplnenie. Pochopiteľne, s ohľadom na predpokladanú dobrú vôľu a dobrý úmysel rodičov a iných zodpovedných osôb, ktoré tieto osoby majú mať voči deťom a zvereným osobám, štátne inštitúcie majú uprednostniť, pokiaľ je to možné, skôr prístup vhodnej a zodpovednej osvety, informovanosti a vzdelávania. V tomto smere Subkomisia chce vyzdvihnúť zodpovednosť, povinnosť a nezastupiteľnú úlohu škôl, médií masovej komunikácie a tiež osôb, ktoré sú schopné pozitívne ovplyvniť názory a postoje v spoločnosti.
4. Napokon, Subkomisia sa chce vyjadriť k rôznym nepravdivým tvrdeniam, akoby sa v očkovacích látkach nachádzali súčasti potratených ľudských zárodkov alebo plodov, prípadne akoby sa očkovacie látky z nich alebo s ich použitím vyrábali. V skutočnosti sa pri príprave niektorých očkovacích látok (napríklad na rozmnoženie vírusov, ktoré sa po zneškodnení stávajú súčasťou danej očkovacej látky) používajú bunkové alebo tkanivové kultúry, pri ktorých príprave sa na začiatku, pred mnohými rokmi, použili tkanivá z umelo potrateného ľudského plodu. To je, pochopiteľne, samo osebe, smutnou skutočnosťou, s ktorou z morálneho hľadiska nikdy nemožno súhlasiť, ani ju schvaľovať. Na druhej strane, pokiaľ nie je k dispozícii očkovacia látka, ktorá by bola pripravená s použitím bunkovej alebo tkanivovej kultúry pripravenej eticky vhodným spôsobom, rodičia sú morálne oprávnení, ba povinní – vzhľadom na závažné dôvody ochrany života a zdravia svojho dieťaťa – dať svoje dieťa zaočkovať aj existujúcou očkovacou látkou. Zároveň rodičia majú povinnosť pôsobiť v rámci svojich možností na to, aby sa pri príprave, výrobe, ako aj pri objednávaní očkovacích látok uprednostnili tie, ktoré boli vyrobené eticky vhodným spôsobom. K tomuto úsiliu chce Subkomisia naliehavo vyzvať a povzbudiť aj zodpovedné slovenské štátne orgány a inštitúcie. Rovnako sa Subkomisia s naliehavou žiadosťou obracia aj na samotných výrobcov a distribútorov očkovacích látok, ktorí vzhľadom na svoje možnosti a postavenie majú v tomto smere primárnu morálnu zodpovednosť.